

Захарова Ксенія Федорівна,
кандидат економічних наук,
Університет «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: KsenyaZ@krok.edu.ua,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9045-2398>

ЕТИЧНІ ІМПЕРАТИВИ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА АНДРЕЄМ ШЕПТИЦЬКИМ: ЦІННІСНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО СТАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Анотація. У тезах розкрито етичні засади господарювання в концепції
Андрея Шептицького та показано їхню актуальність для сучасного сталого
підприємництва в умовах цифрової трансформації та європейської інтеграції
України. Наголошено, що ідеї раціонального, відповідального та соціально
орієнтованого господарювання, сформульовані Шептицьким, корелюють із
сучасними підходами ESG, корпоративної прозорості, антимонопольного
регулювання цифрових ринків і Цілями сталого розвитку. Обґрунтовано, що
його економічна етика ґрунтується на поєднанні соціальної справедливості,
солідаризму, економічного патріотизму та підзвітності бізнесу. Показано
потенціал інтеграції цих принципів у сучасну управлінську освіту, бізнес-
етику та політику відновлення економіки України.*

*Ключові слова: Андрей Шептицький, господарська етика, стале
підприємництво, ESG, Цілі сталого розвитку, цифрові ринки,
антимонопольна політика, економічний патріотизм, соціальна
справедливість, корпоративна прозорість.*

У 2025–2026 роках розвиток української економіки відбувається на перетині цифрової трансформації, післявоєнної відбудови та необхідності впровадження Цілей сталого розвитку (ЦСР). У цьому контексті пошук ціннісного підґрунтя сучасної бізнес-етики актуалізує звернення до спадщини митрополита Андрея Шептицького, чії ідеї раціонального господарювання значною мірою випередили сучасні підходи ESG (Environmental, Social, Governance) та заклали етичні орієнтири підприємницької діяльності. [1; 3]

Етичний фундамент економіки, що простежується від Шептицького до ESG, полягає в розумінні економічної діяльності як форми суспільного служіння. Сучасна європейська рамка корпоративної стійкості також рухається в бік більшої прозорості та підзвітності: Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) запроваджує вимоги до звітування за ESG-показниками, а European Sustainability Reporting Standards (ESRS) вимагають подвійної суттєвості, тобто врахування як впливу бізнесу на суспільство й довкілля, так і ризиків сталості для самого бізнесу. [2; 4] Це корелює з такими етичними імперативами:

- соціальна справедливість: акцент Шептицького на справедливій винагороді та підтримці вразливих груп узгоджується з ЦСР 8 (гідна праця та економічне зростання) і ЦСР 10 (зменшення нерівності);
- солідаризм vs конкуренція: замість руйнівної боротьби митрополит пропонував кооперативний підхід; у сучасних умовах це трансформується в інклюзивні цифрові екосистеми, які потребують дієвого антимонопольного регулювання.

Концепція «раціонального господарювання» є концептуально близькою до логіки цифрових ринків та алгоритмічного управління. Шептицький наголошував на ощадливому, відповідальному використанні ресурсів і

довгостроковому мисленні, а в цифрову епоху ці принципи набувають нового змісту. [1; 3] Зокрема:

- етика алгоритмів: Digital Markets Act (DMA) спрямований на те, щоб зробити цифрові ринки ЄС справедливішими та більш відкритими до конкуренції, обмежуючи владу «контролерів доступу» (gatekeepers) і протидіючи зловживанням платформ;

- прозорість і підзвітність: Digital Services Act (DSA) встановлює правила для безпечного та довірчого онлайн-середовища, а CSRD підсилює стандарти прозорості корпоративного звітування; разом ці інструменти формують нормативну основу для відповідального цифрового бізнесу та комплаєнсу. [6]

Економічний патріотизм як чинник стійкості також не втрачає актуальності. Гасло «Свій до свого по своє» було не лише актом економічного патріотизму, а й практикою формування внутрішніх ринків і підтримки національного підприємництва. [5] Для сучасної України цей досвід є особливо важливим у контексті формування локальних ланцюгів доданої вартості, підтримки малого та середнього бізнесу й посилення економічної безпеки держави.

Висновок. Етична концепція господарювання Андрея Шептицького не втрачає актуальності, а навпаки набуває нового змісту в умовах сучасних економічних, соціальних і технологічних викликів. Його підхід ґрунтувався на переконанні, що економічна діяльність не може існувати поза моральними засадами, а прибуток має розглядатися не як самоціль, а як засіб служіння людині, громаді та суспільному добру. Саме тому спадщина митрополита може бути інтерпретована як рання концептуальна основа відповідального, ціннісно орієнтованого підприємництва.

Особливу значущість ідеї Шептицького набувають у контексті цифрової трансформації економіки, коли зростають ризики монополізації, алгоритмічної нерівності, непрозорості управління та посилення асиметрії між великими платформами й малим бізнесом. У таких умовах принципи раціонального господарювання, справедливої конкуренції, солідарності та підзвітності можуть стати важливими орієнтирами для формування справедливої ринкової архітектури. Вони співзвучні сучасним підходам ESG, корпоративної сталості та антимонопольної політики ЄС, що посилює їхню практичну цінність.

Не менш важливим є й те, що економічні погляди Шептицького виходили за межі суто господарської доцільності та охоплювали ширший суспільний вимір. У центрі його вчення перебувала людина, її гідність, праця, право на справедливу винагороду та участь у господарському житті. Такий підхід є особливо цінним для України, яка нині потребує не лише економічного зростання, а й відновлення довіри, розвитку соціальної згуртованості та посилення інституційної стійкості.

У контексті післявоєнної відбудови України ідеї Андрея Шептицького можуть бути використані як основа для формування моделі відповідального відновлення, що поєднує економічну ефективність, соціальну справедливість і довгострокову стійкість. Зокрема, це стосується підтримки малого та середнього бізнесу, розвитку локальних виробничих ланцюгів, зміцнення економічного патріотизму та створення умов для чесної конкуренції. Усе це є важливими складовими не лише внутрішньої економічної безпеки, а й успішної європейської інтеграції України.

Таким чином, спадщина Андрея Шептицького виступає не лише історико-філософським феноменом, а й дієвою етичною рамкою для сучасного підприємництва, управління та освітньої практики. Її інтеграція в навчальні

програми з менеджменту, бізнес-етики та конкурентної політики сприятиме формуванню нового покоління фахівців, здатних поєднувати економічну ефективність із моральною відповідальністю, інноваційність із суспільною користю, а підприємницьку ініціативу - із принципами сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Шептицький А. Як будувати рідну хату? / Андрей Шептицький; [вступ. ст. Г. Хорунжого]. Львів : Гермес, 1993. 48 с.
2. Орищук М. Економічна спадщина Митрополита Андрея Шептицького : монографія. Львів : Вид-во УКУ, 2015. 248 с.
3. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. Київ : Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. 174 с.
4. Зінченко С., Резнік Н. ESG-трансформація: стратегічний вимір та практичне впровадження : навч. посіб. Київ : Академія, 2023. 210 с.
5. Качараба С. П. Кооперативний рух у Галичині: історія та уроки (кінець XIX – перша третина XX ст.). Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 320 с.
6. UNEP FI. European Sustainability Reporting Standards (ESRS) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.unepfi.org/impact/interoperability/european-sustainability-reporting-standards-esrs/>